

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/134/2020
Identifikačné číslo spisu:	1116213745
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1116213745.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a Mgr. Dušana Čima v spore žalobcu H. X., bývajúceho v L., Ž. XXXX/X, zastúpený Advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., so sídlom vo Zvolene, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723 proti žalovaným 1/ MH Invest, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Mlynské Nivy 44/A, IČO: 36 724 530, zastúpenej JUDr. Allanom Böhmom, Advokátska kancelária Böhm & Partners so sídlom v Bratislave, Jesenského 2, 2/ R. L., bývajúcemu v Z., K. XXX/XXX, zastúpenému advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo nám. 25, IČO: 36 833 533, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 25 C 359/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. novembra 2019 sp. zn. 7 Co 133/2018, 7 Co 134/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobca je p o v i n n ý zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 25 C 359/2016-113 z 23. januára 2018 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal voči žalovaným určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - parcele č. 2659, orná pôda o výmere 3 566 m², v k. ú. Z.; zamietol návrh na prerušenie konania. Žalovanej 1/ priznal plnú náhradu trov konania, žalovanému 2/ priznal plnú náhradu trov konania.

1.1. V odôvodnení poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, zistený skutkový stav, citoval ustanovenia § 137, § 159, § 162 ods. 3, § 123, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 133 ods. 1, § 457 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 111 ods. 4 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon), § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov a uviedol, že považoval za preukázané, že žalobca

16. júla 2015 uzavrel so žalovaným 2/ zámennú zmluvu, na základe ktorej sa stal vlastníkom nehnuteľnosti - parcely č. 2659, orná pôda o výmere 3 566 m², v k. ú. Z. vedenej na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX (správne č. XXXX). Rozhodnutie o vyvlastnení nehnuteľnosti v prospech žalovanej 1/ bolo vydané 1. marca 2016, pričom nehnuteľnosť sa vyvlastňovala žalobcovi. Rozhodnutím Ministerstva dopravy Slovenskej republiky bolo uvedené rozhodnutie čiastočne zmenené ohľadne predmetného pozemku s tým, že náhrada za vyvlastnenie bude uložená na depozitnom účte Slovenského pozemkového fondu a bude vyplatená tomu, kto bol v čase vyvlastnenia vlastníkom nehnuteľnosti vzhľadom na prebiehajúce konanie ohľadne určenia vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti vedené na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 490/2015, medzi žalovaným 2/ ako žalobcom proti žalobcovi v tomto spore, v ktorom žalovaná 1/ nie je stranou sporu.

1.2. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, žalobca sa domáhal určenia vlastníckeho práva proti žalovanému 2/, ktorý nie je evidovaný v katastri nehnuteľností, a preto žalovaný 2/ nie je v tomto spore pasívne vecne legitimovaný. Ako vlastníkom nehnuteľnosti je v katastri nehnuteľnosti evidovaná žalovaná 1/, ktorá nadobudla vlastníctvo vyvlastnením, čo je osobitný druh nadobudnutia vlastníckeho práva, ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu, a preto aktuálne evidovaný vlastníkom nehnuteľnosti nie je právnym nástupcom žalovaného 2/. Konštatoval, že konanie pre prekážku litispedencie nemohol zastaviť, keďže stranou tohto konania je aj žalovaná 1/, ktorá však nie je stranou v spore vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 490/2015 a nejedná sa o totožné skutkové okolnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že nebol dôvod pre zastavenie konania, neprichádzala do úvahy ani prípadná možnosť, aby rozhodnutie v spore vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 490/2015 bolo rozhodnutím v rovnakej veci, preto súd prvej inštancie nevzhliadol dôvod na vyhovieť návrhu na prerušenie tohto konania, a to aj z dôvodu, že rozhodnutie v spore vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 490/2015, by sa nevzťahovalo na žalovanú 1/ a takýto postup by bol aj nehospodárny.

1.3. Následne súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca odvodzoval svoj naliehavý právny záujem z rozhodnutia Ministerstva dopravy Slovenskej republiky o vyplatení náhrady za vyvlastnenie tomu, kto podľa právoplatného rozhodnutia súdu bol vlastníkom nehnuteľnosti v čase vyvlastnenia. Uviedol, že takýto žalobný petit nebol predmetom tohto konania, pretože súd prvej inštancie zmenu žaloby právoplatne nepripustil a predmetom sporu zostalo určenie vlastníckeho práva k spornému pozemku. Poznamenal, že žalobca nepreukázal žiaden dôvod, pre ktorý by mal byť určený za vlastníka nehnuteľnosti, teda neunesol dôkazné bremeno. Zároveň uviedol, že aj v prípade pripustenia zmeny žaloby by žalobca nemal naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva spätne vzhľadom k tomu, že podľa ustanovenia § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) sa rozhoduje, či tu právo je alebo nie je, a nie o tom, či tu právo bolo alebo nebolo. Pri rozhodovaní sa vychádza z predpokladu materiálnej vykonateľnosti rozhodnutia. Zmena žalobného petitu by bola nielen nehospodárna z dôvodu ďalšieho dokazovania, ale aj neefektívna, pretože by žiadnym spôsobom neupravila vzťahy medzi stranami sporu. Zdôraznil, že žalobca podal žalobu, aj návrh na zmenu žalobného petitu po dni vykonateľnosti vyvlastňovacieho rozhodnutia a finančná náhrada za vyvlastnenie nebola odovzdaná Slovenskému pozemkovému fondu kvôli tomuto sporu. Podotkol, že žalobca by nemal naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva, jeho určení spätne ku dňu vyvlastnenia ani z dôvodu, že nehnuteľnosť sa vyvlastňovala žalobcovi, čo je z rozhodnutia Okresného úradu Nitra o vyvlastnení zrejmé. Z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu na určovacej žalobe, súd prvej inštancie považoval žalobcom navrhované vykonanie dokazovania ohľadne platnosti zámennej zmluvy za nadbytočné. Z týchto dôvodov žalobu zamietol.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom č. k. 7 Co 133/2018, 7 Co 134/2018-203 z 28. novembra 2019 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobu zamietol, ako aj vo výrokoch o trovách konania potvrdil. Výslovil, že žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu. Odvolanie žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie č. k. 25 C 359/2016-84 z 19. januára 2018 odmietol.

2.1. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v

napadnutom rozsudku. Poukázal na ustanovenia § 139, § 143 ods. 1, § 357, § 389 ods. 2 CSP a uviedol, že namietaný nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie pri rozhodovaní o návrhu na pripustenie zmeny žaloby nepovažoval za dôvodné. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením návrh na pripustenie zmeny žaloby zamietol, pretože predložené listinné dôkazy by neboli dostatočné na rozhodnutie vo veci samej na nariadenom pojednávaní. Ak by mala byť predmetom sporu navrhovaná zmena žaloby, súd by musel skúmať aj ďalšie skutočnosti a vykonať dokazovanie. Odvolací súd považoval za nepochybnú priamu vecnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom a právoplatným uznesením o zamietnutí návrhu na pripustenie zmeny žaloby, avšak vytýkaná vada tohto právoplatného uznesenia by musela mať zároveň vplyv na vecnú správnosť meritórneho rozhodnutia. Stotožnil sa s námietkou žalobcu uvedenou v odvolaní proti napadnutému uzneseniu dôvodiac, že až do podania návrhu na pripustenie zmeny žaloby vo veci nebolo vykonané žiadne dokazovanie a ani sa nekonalo žiadne pojednávanie, preto zistený skutkový stav mohol byť podkladom aj pre konanie o zmenenej žalobe a rozhodnutie súdu vo veci samej podľa pôvodnej žaloby, aj podľa zmenenej žaloby by vychádzalo z tých istých skutkových okolností. V napadnutom rozsudku však súd prvej inštancie doplnil dôvody zamietnutia návrhu na pripustenie zmeny žaloby uvádzajúc, že aj v prípade pripustenia zmeny žaloby, by žalobca nemal naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva späťne s poukazom na ustanovenie § 137 písm. c) CSP, podľa ktorého nie je možné určenie vlastníckeho práva do minulosti. Zároveň zdôraznil, že žalobca by nemal naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva späťne ku dňu vyvlastnenia ani z dôvodu, že nehnuteľnosť sa vyvlastňovala žalobcovi, čo vyplýva z rozhodnutia Okresného úradu Nitra o vyvlastnení. Konštatoval, že v skôr začatom konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 490/2015, sa žalovaný 2/ domáha určenia vlastníckeho práva k tej istej nehnuteľnosti proti žalobcovi a práve s odkazom na uvedené konanie bola zložená náhrada za vyvlastnenie na depozitný účet Slovenského pozemkového fondu. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalobcu týkajúcu sa jeho tvrdenia, že nemá k dispozícii žiaden iný účinný právny prostriedok, nakoľko bez vyriešenia otázky vlastníckeho práva nemá podklad pre vyplatenie náhrady a len v prípade meritórneho rozhodnutia veci v ktoromkoľvek z dvoch prebiehajúcich konaní by táto otázka mohla byť vyriešená. Na záver dodal, že práve v dôsledku toho, že naďalej na súde prebieha konanie vedené na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 490/2015, v ktorom sa rieši otázka vlastníckeho práva, ktorú spochybnil pôvodný vlastník (žalovaný 2/), bude mať žalobca vyriešenú otázku vlastníckeho práva a následného vyplatenia náhrady za vyvlastnenie. Napadnuté rozhodnutie vo veci samej ako vecne správne potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 CSP. Odmietol odvolanie proti uzneseniu č. k. 25 C 359/2019-84 z 19. januára 2018 v súlade s § 386 písm. c) CSP ako neprípustné. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 2 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Namietal, že súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a zároveň, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Nesprávny procesný postup súdu mal spočívať v nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ako aj vo svojvoľnom postupe súdu, ktorý nepripustil návrh na zmenu žaloby. Tento procesný postup súdu dovolateľ nemal možnosť zvrátiť, nakoľko odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne a teda nepripustenie zmeny žaloby nemalo vplyv na konečné rozhodnutie súdu. Z tohto dôvodu považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za zjavne nedôvodné a arbitrárne, pretože v rozsudku súdu prvej inštancie i v rozsudku odvolacieho súdu sa nachádzajú len všeobecné konštatovania bez akejkoľvek spojitosti a bez akéhokoľvek posúdenia skutkových okolností danej veci. Ďalej poukázal na rozpor rozhodnutia odvolacieho súdu so zásadou odmietnutia spravodlivosti. Bol toho názoru, že jeho naliehavý právny záujem na určovacej žalobe bol daný, pretože jeho právo je neisté, nakoľko je ohrozované žalovaným 2/, ktorý v inom konaní tvrdí, že zámenná zmluva je neplatná. Zároveň zdôraznil, že nie je rozhodujúca hmotnoprávna legitímácia strán, pretože naliehavý právny záujem v podstate nahrádza vecnú legitímáciu strán. V tejto súvislosti uviedol, že žalobca bol síce zapísaný na liste vlastníctva ku dňu vyvlastnenia, ale toto jeho vlastnícke právo nebolo rešpektované z dôvodu jeho spochybnenia a náhrada nebola vyplatená

ani jemu, ani žalovanému 2/, ale bola zložená na depozitný účet Slovenského pozemkového fondu. Zároveň namietal nesprávne právne posúdenie veci s tým, že vymedzil právnu otázku, či naliehavý právny záujem nenahrádza pasívnu vecnú legitímáciu, ak existuje naliehavý právny záujem proti označenému žalovanému. Nastolenú otázku považoval za zásadnú z dôvodu odstránenia stavu právnej neistoty v právnych vzťahoch. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň predložil návrh na odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

4. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu sa plne stotožnila so závermi odvolacieho súdu. Podľa jej názoru, v priebehu súdneho konania nedošlo k takým pochybeniam, resp. vadám (a už vôbec nie v potrebnej mimoriadne závažnej intenzite), ktoré by mohli mať za následok porušenie práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti zdôraznila, že žalobcom namietaná nemožnosť vyplatenia viazaných finančných prostriedkov je viazaná na ukončenie iného súdneho sporu, preto naliehavý právny záujem žalobcu na tejto žalobe nie je daný. Zároveň bola toho názoru, že dovolateľ nevymedzil právnu otázku, od vyriešenia ktorej malo závisieť rozhodnutie dovolacieho súdu. Navrhla dovolanie žalobcu odmietnuť, prípadne zamietnuť. Uplatnila si náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu sa plne stotožnil so závermi odvolacieho súdu. Zdôraznil, že dovolateľ žiadnym spôsobom nepreukázal existenciu ním prezumovaných dovolacích dôvodov. Konštatoval, že preukázanie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je jeden z predpokladov úspešnosti žaloby po procesnej stránke a jeho existenciu súd skúma skôr, než preskúma žalobu po vecnej stránke. Navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť. Uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, ale nedôvodné.

7. Posúdením návrhu dovolateľa o odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo

veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

13. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

14. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4 Cdo 140/2019 alebo sp. zn. 4 Cdo 120/2019).

17. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal svojvoľný, nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý návrh na pripustenie zmeny žaloby zamietol a následne vo veci samej žalobu o určenie vlastníckeho práva zamietol, bez akéhokoľvek posúdenia skutkových okolností, ako aj namietal náležité neodôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

18. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces. Pri posudzovaní namietaného nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat' alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

19. Zmena žaloby je prejavom (jednou z foriem) dispozičnej zásady, ktorá je typická pre sporové konanie a umožňuje strane, aby modifikovala žalobný návrh, ktorý však nie je prostriedkom procesného útoku alebo prostriedkom procesnej obrany (§ 149 CSP). Možnosť meniť žalobu však nie je absolútna a zákon ju obmedzuje najmä z dôvodov hospodárnosti a len so súhlasom súdu (§ 139 CSP), ako aj v rámci konania na súde prvej inštancie. V prípade nepripustenia zmeny žaloby pokračuje súd v spore o pôvodnej žalobe, pričom žalobca môže uplatniť svoj nárok v novom konaní. Nepripustenie zmeny žaloby má za následok, že nárok uplatnený zmenou žaloby nebude v spore prejednávaný, nebude o ňom rozhodnuté a ani nenastanú hmotnoprávne účinky zmeny žaloby.

20. V danom prípade súd prvej inštancie uznesením č. k. 25C/359/2016-84 z 19. januára 2018 zamietol návrh na zmenu žaloby. Následne na základe podaného odvolania žalobcom, odvolací súd odmietol v

tejto časti odvolanie z dôvodu neprípustnosti opravného prostriedku. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP rozhodnutie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania (§ 386 CSP) je rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí (§ 419 CSP).

21. K možnosti dovolacieho prieskumu k úvahe súdu v otázke, či doterajšie výsledky sporu môžu resp. nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, dovolací súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 29. septembra 2011 sp. zn. 2 Cdo 161/2011, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 52/2012, ktorého právna veta znie: „dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, nemôže preskúmať správnosť úvahy súdu riešiaceho otázku, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcom navrhnutou zmenou žaloby, môžu alebo nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe (§ 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku)“. Z uvedeného vyplýva, že úvaha o (ne)pripustení zmeny žaloby je výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu; preto táto úvaha patrí len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny žaloby. Pokiaľ proti uzneseniu o nepripustení zmeny žaloby nie je prípustné odvolanie, potom ani dovolací súd posudzujúci dôvodnosť dovolania z hľadiska namietanej vady zmatečnosti nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy. Uvedené je použiteľné aj pre posúdenie prítomnosti porušenia práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), ktoré dovolací súd v danom prípade nezistil.

22. K namietanému nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutia vo veci samej dovolací súd uvádza, že z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že súdy oboch inštancií nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľovi znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (sp. zn. II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (sp. zn. I. ÚS 188/06).

23. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06).

24. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Odvolací súd v bode 20 a 21 svojho rozsudku náležite odôvodnil nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu, čoho dôsledkom bolo zamietnutie žaloby.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolateľ neopodstatnene namietal porušenie procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto

uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je dôvodný.

26. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie.

27. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto riešenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP).

28. S súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ v spore, ako aj posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe. Uviedol, že určovacia žaloba je takým procesným inštitútom, pre ktorý nie je rozhodujúca hmotnoprávna legitímácia strán. Úspešne ju môže podať len ten, kto má na požadovanom určení naliehavý právny záujem, ktorý v podstate nahrádza vecnú legitímáciu strán. Podľa jeho názoru dosiaľ nebola riešená otázka, týkajúca sa toho, „či naliehavý právny záujem nenahrádza pasívnu vecnú legitímáciu, ak existuje naliehavý právny záujem proti označenému žalovanému“.

29. Dovolací súd na základe ním vykonaného prieskumu v databáze rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho zistil, že dovolateľom nastolená otázka ohľadne vzájomného vzťahu naliehavého právneho záujmu a vecnej legitímácie dovolacím súdom už riešená bola v mnohých rozhodnutiach. Súdna prax sa ustálila jednoznačne v názore, že naliehavý právny záujem a vecná legitímácia sú úzko prepojené, ale zároveň sa jedná o dve rôzne podmienky úspešnosti určovacích žalôb.

30. Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva. Vecne legitimovaným je ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v procese rozhoduje. Pasívne legitimovanou stranou v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je ten, kto je zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, ak sa nepreukáže opak (§ 70 ods. 1 Katastrálneho zákona).

31. Podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby je právny záujem na požadovanom určení, na skúmaní ktorého súdy nižších inštancií založili svoje rozhodnutie. Právny záujem procesnej prípustnosti určovacej žaloby musí byť naliehavý. Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je, alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť (R 17/1972).

32. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti vedúce k sporu medzi stranami a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý rieši (odstraňuje neistotu vzťahu sporových strán alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie). Rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania sa súd musí zaoberať otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe už po začatí konania, pričom naliehavý

právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase rozhodovania (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 264/2007, sp. zn. 5 Cdo 31/2011, sp. zn. 4 Cdo 111/2008).

33. Naliehavý právny záujem nie je daný, ak sa petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne hodnotenie neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobcom uplatneného práva (R 22/2017).

34. V preskúmvanej veci bolo predmetom sporu určenie vlastníckeho práva v prospech žalobcu k parcele registra „C“ č. 2659 orná pôda o výmere 3566 m² pre k. ú. Lužianky zapísanej na LV č. 3330. Žalobca odôvodnil žalobu tým, že došlo k vyvlastneniu jeho pozemku v prospech žalovanej 1/, ako aj k spochybneniu jeho vlastníckeho práva žalovaným 2/ podaním žaloby o určenie vlastníckeho práva v spore vedenom na Okresnom súde v Nitre pod sp. zn. 17 C 490/2015. Konanie bolo začaté za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (v znení účinnom do 30. júna 2016), a preto súdy nižších inštancií správne skúmali podmienky procesnej prípustnosti určovacej žaloby (§ 470 ods. 2 veta prvá CSP v spojení s čl. 2 Základných princípov CSP), v súlade s princípom justifikácie účinkov procesných úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku (od 1. júla 2016).

35. Vo vzťahu k žalovanej 1/ bola žaloba zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu z dôvodu, že žalovaná 1/ nadobudla vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti na základe rozhodnutia o vyvlastnení Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU-NR-OVBP2-2016/009647-5 z 1. marca 2016 s právoplatnosťou od 29. apríla 2016, t. j. rozhodnutím orgánu štátu (§ 132 Občianskeho zákonníka), ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu. Zároveň bolo rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č.13937/2016/B624-SV/24702/To z 18. apríla 2016 uložené žalovanej 1/ náhradu za vyvlastnenie pozemku uhradiť na depozitný účet Slovenského pozemkového fondu z dôvodu prebiehajúceho konania vedeného na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 490/2015.

36. V danom prípade vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanou 1/ neexistuje spornosť vlastníckeho práva, a preto vo vzťahu k žalovanej 1/ žalobca nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Ak sa zamieta určovacia žaloba pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je vylúčené súčasne sa zaoberať žalobou vo veci samej (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 26/07, sp. zn. 1 Cdo 91/06, sp. zn. 2 Cdo 231/07). Z uvedeného teda vyplýva, že otázka potreby skúmania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, na vyriešení ktorej založil rozhodnutie odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie je otázkou, ktorá bola dovolacím súdom opakovane riešená (sp. zn. 8 Cdo 156/2018).

37. Vo vzťahu k žalovanému 2/ bola žaloba zamietnutá z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie v spore, čo je v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 214/2011, sp. zn. 3 Cdo 192/2004), lebo žalovaný 2/ nie je zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník spornej nehnuteľnosti a teda nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti o ktorú sa v spore jedná.

38. Okrem toho súdy nižších inštancií správne podotkli, že určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti je predmetom sporu vedeného na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17C 490/2015, ktoré bolo začaté skôr, v ktorom sa žalovaný 2/ domáha aj posúdenia neplatnosti zámennej zmluvy (č. N 40) uzavretej so žalobcom 16. júla 2015 (v spise na č. I. 79) z dôvodu namietanej absolútnej neplatnosti právneho úkonu, ktorej vklad bol povolený Okresným úradom Senec, odbor katastrálny 21. júla 2015 pod V 6037/2015 (v spise na č. I. 2). Práve uvedené konanie odstráni existujúcu neistotu medzi stranami sporu (žalobcom a žalovaným 2/) v spore o určenie vlastníckeho práva, a preto právnu neistotu dovolateľa možno odstrániť iným prostriedkom ochrany jeho práv (R 47/2020) v už skôr začatom konaní. Napokon aj z rozhodnutia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy, Bratislava 15 z 18. apríla 2016 č. 13937/2016/B624-SV/24/24702/To vyplýva, že Slovenský pozemkový fond vyplatí náhradu za vyvlastnenie nehnuteľnosti tomu, o kom bude právoplatne rozhodnuté, že bol v čase vydania rozhodnutia o vyvlastnení pozemkov nachádzajúcich sa v k. ú. Z. zapísaných na LV č. XXXX ich vlastníkom (v spise na č. I. 57-60), pričom v rozhodnutí je uvedené konanie vedené na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17C 490/2015.

39. Dovolací súd konštatuje, že otázka nastolená žalobcom bola už zodpovedaná a odvolací súd rozhodol v súlade so zaužívanou praxou najvyšších súdnych autorít. Vzhľadom na vyššie uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že pri právnom posúdení žalobcom vymedzenej právnej otázky nedošlo zo strany odvolacieho súdu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

40. Z týchto dôvodov dovolací súd preto dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s ustanovením § 448 CSP.

41. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že v súlade so zásadou úspechu žalovaných v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť náhradu trov dovolacieho konania žalovaným 1/ a 2/ v plnom rozsahu. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

42. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.